

การยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตร
เพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง

A Study on Enhancing the Vocational Education and
Curriculum Standards for Producing High Performance
Manpower in Agriculture and Fisheries

ปรีชา เวชศาสตร์^{1*}
Preecha Watchasart^{1*}

Received: 02 May 2024
Revised: 27 November 2024
Accepted: 27 November 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และรูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาเอกสาร และการสนทนากลุ่ม (Focus groups) เกี่ยวกับความคิดเห็นการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง กลุ่มประชากรคือสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนประเภทวิชาเกษตรกรรมและประมง จำนวน 47 วิทยาลัยฯ กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนประเภทวิชาเกษตรกรรมและประมง จำนวน 10 วิทยาลัยฯ ที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่มมีจำนวน 28 คน 2) สำนวณความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการยกระดับมาตรฐานการ

คำสำคัญ : มาตรฐานการอาชีวศึกษา กำลังคนสมรรถนะสูง เกษตรกรรม ประมง การพัฒนารูปแบบ

¹ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรุงเทพฯ 10300.

¹ Office of the Vocational Education Commission. Bangkok 10300.

*ผู้พิมพ์ประสานงาน (Corresponding author) e-mail: wpreecha67@gmail.com

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

อาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 224 คน จาก 8 วิทยาลัยฯ ที่ได้มาจากคัดเลือกแบบเจาะจงจากวิทยาลัยเกษตรและประมงใน สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนประเภทวิชาเกษตรกรรมและประมงในภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ กลาง และภาคใต้ ภาคละ 2 วิทยาลัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคน สมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง คือ รูปแบบการพัฒนาภายใต้กรอบทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงแบบ ย้อนกลับที่ประกอบด้วยการจัดการด้านผลกระทบ ผลลัพธ์ ผลผลิต กระบวนการ และปัจจัยนำเข้า ผลการ สำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากด้านความสำคัญและจำเป็นของ รูปแบบในระยะการถอดบทเรียน การพัฒนารูปแบบและทดลองใช้รูปแบบในสถานศึกษา และด้าน ความสำคัญและจำเป็นของรูปแบบในการขยายผลการใช้รูปแบบในวิทยาลัยและเทคโนโลยี และวิทยาลัย ประมงทุกองค์ประกอบ

ABSTRACT

The purposes of the study on a model development for enhancing the vocational education and curriculum standard for producing high performance manpower in agriculture and fisheries were 1) to study the context of the vocational education in agriculture and fisheries and 2) to develop a model for enhancing the vocational education and curriculum standards. There were two stages for conducting this study. The first stage, literature reviewing and focus group discussion were carried out. The population of this study included 47 agricultural colleges and fisheries colleges. A sample group, 10 colleges offering agriculture and fisheries programs, was selected by purposive sampling and 28 stakeholders from each college were recruited. The second stage, surveying the perspectives of stakeholders on the model was conducted using a questionnaire. Two colleges offering agriculture and fisheries programs from the Institute of Vocational Education in Agriculture in northern, northeastern, central and southern regions, were selected by purposive sampling. A sample group of 8 colleges with 224 stakeholders was obtained. Content analysis was used to analyzed qualitative research and the arithmetic mean and standard deviation were used to analyzed the quantitative research. The results indicated that the appropriate model development for enhancing the vocational education and curriculum standard for producing high performance manpower in agriculture and fisheries was the

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

model developed from the framework of the backward Theory of Change (ToC) including impacts, outcomes, outputs, processes and inputs. It was found that the perspectives on the model development and implementation of all sample groups in all categories were at good level.

Keywords: Vocational Education Standards; high Performance Manpower; agriculture; fisheries; model development

บทนำ

การพัฒนาของประเทศไทยในปัจจุบันมีกรอบการพัฒนาภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 มุ่งเน้นการเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตการผลิต ทั้งเชิงปริมาณและมูลค่าเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้นจากฐานทุนเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ พร้อมทั้งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก พัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากรและบริบทของพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงฐานทรัพยากร การวิจัย ความรู้ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม พัฒนาความมั่นคงการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้เป็นฐานการผลิตอาหารที่มั่นคงและปลอดภัย และเป็นฐานการผลิตที่มีผลผลิตสูง ในด้านการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัยให้มีความรู้ทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ การยุทธศาสตร์, 2561) ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 มุ่งปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม พัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ สู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม เปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืนภายใต้บริบทโลกใหม่ หมายเหตุที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง หมายเหตุที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงมุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งให้คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติการพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) เป็นงานรับผิดชอบหลักของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำให้องค์กรภายในได้มีการจัดแผนงานของแต่ละหน่วยงาน เช่น แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี พ.ศ. (2560-2579) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560) แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2564) นอกจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคนได้มีการจัดทำแผนเป็นของตนเอง เช่น แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 - 2570 เน้นการพัฒนาภายใต้ 4+1

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

(กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีส่วนในการช่วยพัฒนากำลังคน ได้จัดทำแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 มีสาระสำคัญหลักคือ การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยยกระดับกำลังคนอาชีวศึกษามีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง ส่งเสริมการวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) โดยการพัฒนาการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านเกษตรกรรมและประมงของประเทศไทยเป็นภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในฐานะผู้รับผิดชอบในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการเกษตร และทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งในปัจจุบันของการอาชีวศึกษาเกษตรและประมงมีจุดแข็ง อาทิ 1) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนในระบบและนอกระบบ 2) มีการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ได้ฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ 3) มีโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) และมีจุดอ่อน เช่น 1) จำนวนผู้เรียนที่มีแนวโน้มลดลงจากสาเหตุการลดลงของประชากร และเยาวชนรุ่นใหม่ไม่สนใจประกอบอาชีพทางการเกษตร 2) หลักสูตรไม่ทันสมัย ทักษะที่สอนและไม่ตอบสนองทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน ปรับตัวไม่ทันกับทิศทางการพัฒนาโมเดลประเทศไทย 4.0 และ Smart Farming และยังไม่ครอบคลุมทั้งห่วงโซ่อุปทาน 3) การจัดการเรียนการสอนไม่ทันสมัย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้น้อย ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่อาจส่งผลต่อการพัฒนากำลังคนของประเทศ

จากสภาวะการณ์ของการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ที่มีการเปลี่ยนแปลง และหน้าที่หลักในการพัฒนากำลังของวิทยาลัยเกษตรเกษตรและประมง ซึ่งในฐานะที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการอาชีวศึกษาเกษตรกรรมและประมง หากได้มีวิธีการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมงก็จะเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเกษตรของประเทศไทย ภายใต้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ตามข้อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ จึงมีลักษณะหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เชื่อมโยงระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ เป็นผลนำมาซึ่งการพัฒนาารูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

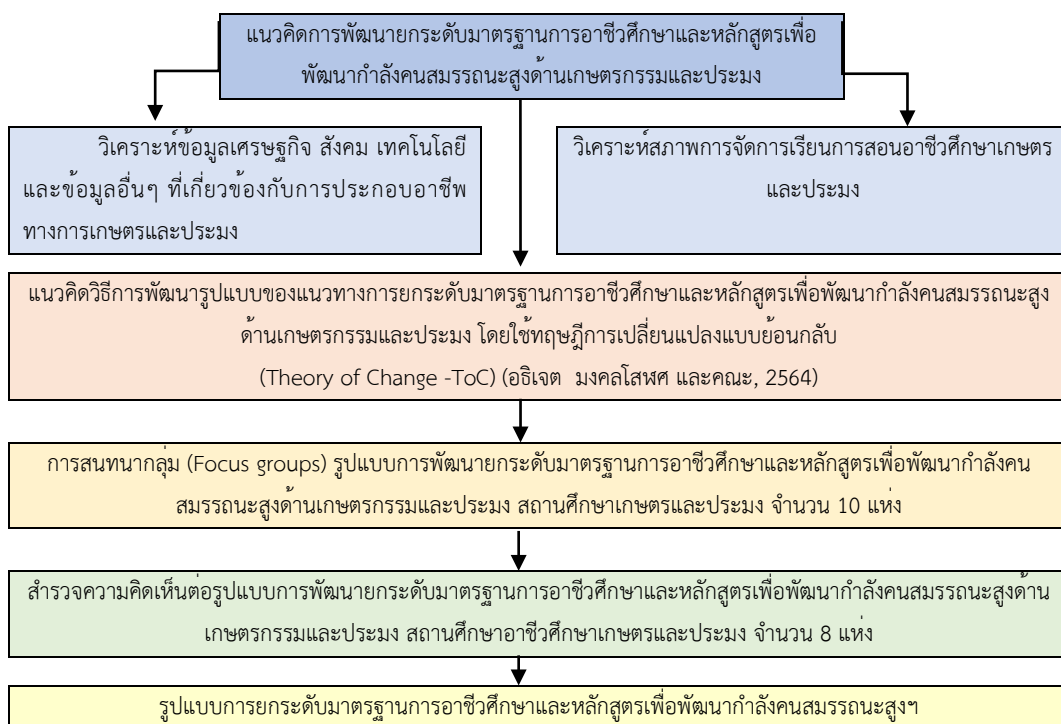
Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สภาพและแนวทางการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง
2. เพื่อศึกษารูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดวิธีการและขั้นตอนการวิจัยการพัฒนารูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิธีและขั้นตอนการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การสนทนากลุ่ม (Focus groups) กลุ่มประชากรคือสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนประเภทวิชาเกษตรกรรมและประมง จำนวน 47 วิทยาลัยฯ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 กลุ่มคือ

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

ภาควิชาการ กลุ่มภาคประกอบการและองค์กรประกอบที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาสังคม และกลุ่มนักศึกษา สถานศึกษาละ 28 คน จำนวน 10 วิทยาลัยฯ ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้นจำนวน 280 คน จากสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนประเภทวิชาเกษตรกรรมและประมงที่เป็น สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี และผ่านการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในระดับศูนย์ บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (Center of Vocational Manpower Networking Management: CVM) หรือในระดับศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)

2. การสำรวจความคิดเห็น กลุ่มประชากรคือสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนประเภทวิชา เกษตรกรรมและประมง จำนวน 47 วิทยาลัยฯ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 กลุ่มคือ ภาควิชาการ กลุ่มภาคประกอบการและองค์กรประกอบที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาสังคม และกลุ่มนักศึกษา สถานศึกษาละ 28 คน จำนวน 8 วิทยาลัยฯ รวมทั้งสิ้นจำนวน 224 คน จากสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนประเภทวิชา เกษตรกรรมและประมง ที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถานศึกษาที่จัดการเรียน การสอนประเภทวิชาเกษตรกรรมและประมงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ภาคละ 2 วิทยาลัย

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารตามกรอบที่ใช้ในการศึกษารายประเด็นต่อรูปแบบการยกระดับ มาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ผลกระทบ (Impact) 2) ผลลัพธ์ (Outcome) 3) ผลผลิต (Output) 4) กิจกรรม (Activitie) หรือกระบวนการ (Process) และ 5) ปัจจัยนำเข้า (Input)

2. ชุดคำถามรายประเด็นตามกรอบที่ใช้ในการศึกษาต่อรูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ผลกระทบ (Impact) 2) ผลลัพธ์ (Outcom) 3) ผลผลิต (Output) 4) กิจกรรม (Activitie) หรือกระบวนการ (Process) และ 5) ปัจจัยนำเข้า (Input) และกรอบที่ใช้ในการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทั้งในส่วนที่เป็นการการจัด หลักสูตรหรือการให้บริการด้านอาชีวศึกษาเกษตรแก่กลุ่มเป้าหมาย

3. แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

การรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตร เพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง โดยแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร

2. รวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อย โดยแบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อย

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

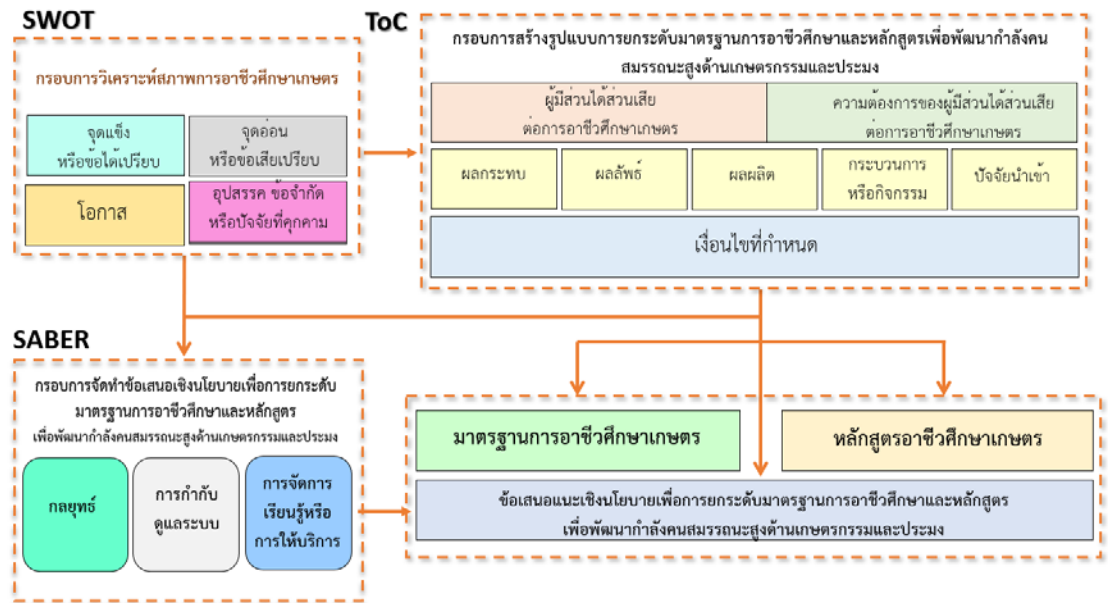
3. รวบรวมข้อมูลความคิดเห็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้แบบสอบถาม 2 ลักษณะคือ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และแบบสอบถาม Online

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์เอกสาร โดยแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ปรากฏจากเค้าโครงของข้อมูลประเภท (Categories) และบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ และสรุปผลการวิเคราะห์
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อย โดยทำข้อสรุปประเด็นสำคัญเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์เอกสาร
3. วิเคราะห์ความคิดเห็นโดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน

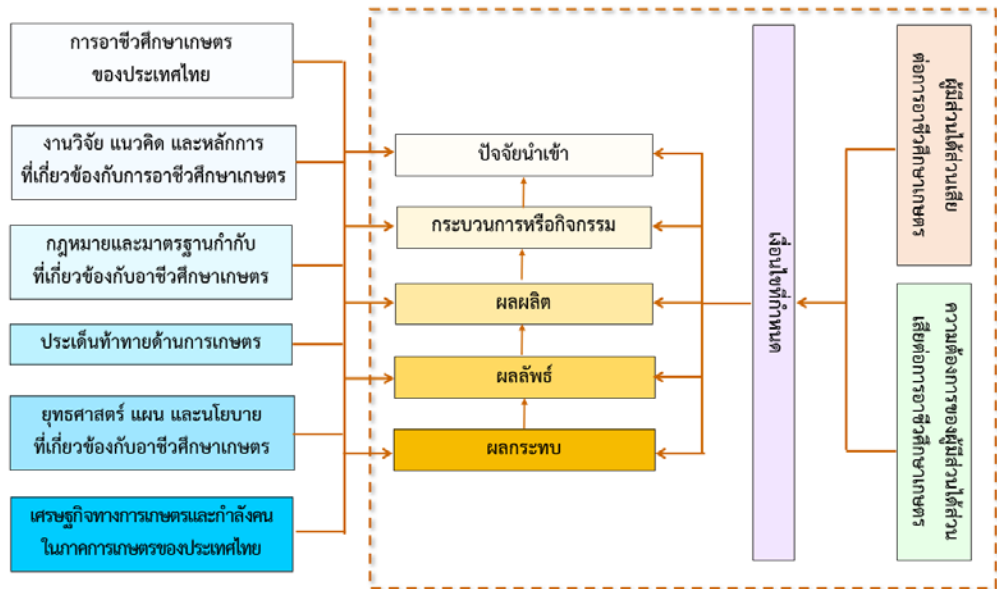
ผลการวิจัย

1. ศึกษาบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สภาพและแนวทางการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง มีดังนี้
 - 1.1 แนวคิดการพัฒนาระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดที่มีความเหมาะสมคือ ทฤษฎี Theory of Change (ToC) ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลกระทบ ผลลัพธ์ ผลผลิต กระบวนการ และปัจจัยนำเข้า ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ร่วมกับบริบท ด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีที่มีผลการผลิตกำลังคนด้านการเกษตรและประมง แสดงผลการวิเคราะห์ในภาพที่ 1

ภาพที่ 2 แนวคิดการพัฒนายกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคน
สมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง

1.2. แนวคิดวิธีการพัฒนารูปแบบของแนวทางการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตร เพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง ผลการศึกษาพบว่าในการพัฒนารูปแบบแนวทางการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมงนั้นควรประกอบไปด้วยทฤษฎี Theory of Change (ToC) ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ความคิดเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการอาชีวศึกษาเกษตร ร่วมกับการวิจัย แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาเกษตร กฎหมายและมาตรฐานกำกับที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาเกษตร ประเด็นท้าทายด้านการเกษตร ยุทธศาสตร์ แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาเกษตร เศรษฐกิจทางการเกษตรและกำลังคนในภาคเกษตรของประเทศไทย ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 3 ความเชื่อมโยงการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง

2. พัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง ดังนี้

2.1 รูปแบบที่เหมาะสมในการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง ประกอบด้วย ผลกระทบ ผลลัพธ์ ผลผลิต กระบวนการและปัจจัยนำเข้า (ตารางที่ 1) องค์ประกอบที่ 1 ผลกระทบ ประกอบด้วย ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านนโยบาย องค์ประกอบที่ 2 ผลลัพธ์ประกอบด้วย ด้านผู้สำเร็จ ด้านผู้ประกอบการ ด้านภาคประกอบและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ด้านสังคมและชุมชน องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต ประกอบด้วยด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ บรรทัดฐานที่ดีในสังคม ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการหรือกิจกรรม ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรและนวัตกรรมการจัดการเรียนเรียนรู้ ด้านกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญ ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมการมีงานทำ แก่ผู้สำเร็จการศึกษา และด้านการพัฒนาครู และองค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง ด้านตัวบ่อน และด้านกลไกส่งเสริม มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบที่เหมาะสมในการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคน
สมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง

องค์ประกอบ	รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ
1. ผลกระทบ (Impacts) “คุณภาพชีวิต ความมั่นคงทางสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมเชิงนโยบายของกำลังคนอาชีวศึกษาเกษตรสมรรถนะสูง”	1.1 ด้านคุณภาพชีวิต 1.1.1 เป็นเกษตรกรมืออาชีพ มีรายได้ดีมีความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีศักยภาพในการประกอบอาชีพอิสระได้ 1.2 ด้านสังคม 1.2.1 เป็นพลเมืองที่ดี และเป็นส่วนร่วมในการสร้างความสงบสุขในสังคม 1.2.2 เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการใช้วิชาชีพเกษตรเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาสังคมและประเทศ 1.3 ด้านเศรษฐกิจ 1.3.1 สามารถผลิต แปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าทางการเกษตร (Value chain) สนับสนุนความมั่นคงด้านอาหาร 1.3.2 เป็นกำลังคนสมรรถนะสูงในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศจากกลุ่มสินค้าเกษตรทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำที่มีคุณภาพและมาตรฐาน มีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางการเกษตรอย่างเหมาะสม สามารถยกระดับรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม 1.4.1 มีบทบาทสำคัญและเป็นผู้นำในการจัดการ และประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตรยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1.4.2 เป็นผู้นำในการลดมลภาวะ อนุรักษ์ทรัพยากร และเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี 1.5 ด้านนโยบาย 1.5.1 มีบทบาทสำคัญในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาและยกระดับการจัดอาชีวศึกษาเกษตรในบริบทที่เปลี่ยนแปลงจากองค์ความรู้และประสบการณ์ทางอาชีพ
2. ผลลัพธ์ (Outcomes) “การยอมรับจากผู้มีส่วน	2.1 ด้านผู้สำเร็จการศึกษา 2.1.1 ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเกษตรมีทัศนคติที่ดี เห็นคุณค่าของอาชีพ โอกาสความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ ขยายผลและสนับสนุนการเรียนรู้อาชีวศึกษา

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 ● No. 1 • September – December 2024

องค์ประกอบ	รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ
“ไดสรวนเสีย ไดแก ผู้ปกครอง ภาค ประกอบการและ องค์กรที่เกี่ยวข้อง และสังคม ชุมชน ต่อ คุณภาพกำลังคน อาชีวศึกษาเกษตร สมรรถนะสูง”	เกษตรในวงกว้าง 2.1.2 ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเกษตรมีอาชีพที่มั่นคง มีสมรรถนะในอาชีพที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพ และทักษะชีวิตในการทำงาน และอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ 2.1.3 ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเกษตรสามารถสร้างงาน สร้างรายได้พอเพียงในการดำรงชีพ และมีความสามารถในการพัฒนางาน 2.2 ด้านผู้ปกครอง 2.2.1 ผู้ปกครองมีความภาคภูมิใจ และยอมรับในความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษา 2.2.2 ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดี เห็นคุณค่าของการศึกษาที่มีคุณภาพ อาชีพที่มีความก้าวหน้ามั่นคง เกื้อหนุนอาชีพด้านเกษตรและประมงของครอบครัว ขยายผล และสนับสนุนการเรียนอาชีวศึกษาเกษตรในวงกว้าง 2.3 ด้านภาคประกอบการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง 2.3.1 ภาคประกอบการพึงพอใจ ยอมรับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเกษตร 2.3.2 ภาคประกอบการเห็นความสำคัญและขยายความร่วมมือร่วมใจ อาชีวศึกษาเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา 2.4 ด้านสังคม ชุมชน 2.4.1 ชุมชนและสังคมมีทัศนคติที่ดี เห็นคุณค่าของอาชีวศึกษาเกษตรในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น เป็นที่พึ่งของเกษตรกร เป็นผู้นำด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และยินดีให้การสนับสนุนการเรียนอาชีวศึกษาเกษตรของสถานศึกษา 3.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ บรรทัดฐานที่ดีในสังคม 3.1.1 การสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกับเครือข่าย 3.1.2 ภาวะผู้นำ 3.1.3 จิตบริการ 3.1.4 ทัศนคติที่ดีต่ออาชีพมีระเบียบวินัย มีความขยันอดทน ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ 3.1.5 กรอบความคิดเชิงบวก 3.1.6 ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม 3.2 ด้านความรู้ 3.2.1 ห่วงโซ่และการสร้างคุณค่าในงานอาชีพเกษตรกรรม ประมง และที่
3. ผลผลิต (Outputs) “ผลลัพธ์การเรียนรู้ อาชีวศึกษาเกษตร สมรรถนะสูงของ ผู้เรียน ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ บรรทัดฐาน	

Research Article
Social Science and Humanities Research Bulletin
Vol. 1 ● No. 1 • September – December 2024

องค์ประกอบ	รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ
ที่ดีในสังคม ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ในการประยุกต์ใช้และ ความรับผิดชอบ”	เกี่ยวข้อง 3.2.2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตรกรรม ประมง และมาตรฐาน ผู้บริโภค (เช่น มาตรฐานการผลิตผลผลิตทางการเกษตร GMP GAPQ) 3.3 ด้านทักษะ 3.3.1 การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางเทคโนโลยี การเกษตรและประมง 3.3.2 การผลิตผลผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน 3.4 ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ 3.4.1 การการวิเคราะห์สารสนเทศทางการเกษตร งานวิจัยทางการเกษตร และ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในงานอาชีพเกษตรกรรมและประมง มีวิจารณ์ญาณในการ กลั่นกรองข้อมูลที่ได้มาจากเครือข่ายเทคโนโลยี 3.4.2 การจัดการทางการเกษตร การตลาด โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การวางแผนธุรกิจ การจัดการด้านการเงิน 3.4.3 รับผิดชอบต่อคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยของผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคม
4. กระบวนการหรือ กิจกรรม (Process/Activity) “กระบวนการจัดการ เรียนการสอน การ สร้างประสบการณ์ ทางอาชีพ และการ เตรียมความพร้อม ผู้เรียนอาชีพศึกษา เกษตรสมรรถนะสูง เข้าสู่อาชีพ ได้แก่ หลักสูตรและ นวัตกรรมจัดการ เรียนรู้ กิจกรรม เสริมสร้างสมรรถนะที่	4.1 ด้านหลักสูตรและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ 4.1.1 ปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะอาชีพเกษตรและประมงให้ทันสมัย เชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน รวมทั้งมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับ งานอาชีพ ที่หลากหลาย 4.1.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่ยืดหยุ่นและใช้นวัตกรรมการ เรียนรู้ที่เหมาะสม อาทิ WBL/PJBL/STEM/Learning by doing ฯลฯ 4.2 ด้านกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญ 4.2.1 จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล ทักษะภาษา ต่างประเทศ ทักษะชีวิต 4.2.2 จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะอาชีพเกษตรกรรมและประมง ความเป็นผู้นำ ทักษะการแก้ปัญหา พื้นฐานการพัฒนาอาชีพโดยใช้กระบวนการวิจัย เกษตร นวัตกรรม นวัตกรรมจัดการ การจัดการสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยและอาชีพะ อนามัย ธุรกิจเกษตร เครือข่ายอาชีพ การเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่ การดำรงชีวิตและการทำงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (อาทิ กิจกรรม อกท. เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรโคกหนองนา เกษตรชีววิถี เกษตรผสมผสาน)

องค์ประกอบ	รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ
สำคัญ การฝึกงาน หรือฝึกอาชีพ การวัด และประเมินผลการ เรียนรู้ การส่งเสริม การมีงานทำแก่ ผู้สำเร็จการศึกษา และการพัฒนาครู”	4.3 ด้านการฝึกประสบการณ์ทางอาชีพ 4.3.1 ฝึกประสบการณ์การจัดการฟาร์มมาตรฐานในสถานศึกษา ฟาร์มธุรกิจ 4.3.2 ฝึกประสบการณ์ด้านนวัตกรรมเกษตรสมัยใหม่ร่วมกับภาคประกอบการ ทางการเกษตร ประมง และที่เกี่ยวข้อง 4.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4.4.1 ประเมินสมรรถนะผู้สำเร็จตามสภาพจริง จากมาตรฐานอาชีพ มาตรฐาน การปฏิบัติงานและจากแฟ้มสะสมผลงาน 4.5 ด้านการส่งเสริมการมีงานทำแก่ผู้สำเร็จการศึกษา 4.5.1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือภาคประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ ชุมชน/ วิสาหกิจชุมชน สังคม และเครือข่ายศิษย์เก่าเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การ ถ่ายทอดประสบการณ์ทางอาชีพ 4.5.2 สร้างประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการ และส่งเสริมการมีรายได้ ระหว่างเรียน 4.5.3 ถอดบทเรียนและเผยแพร่ผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพเกษตรกรรม ประมง และที่เกี่ยวข้อง 4.6 ด้านการพัฒนาครู 4.6.1 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีชุดความคิด (Mind Set) กลุ่มอาชีพทาง การเกษตร เกษตรอุตสาหกรรม และที่เกี่ยวข้อง การบูรณาการข้ามศาสตร์ รวมทั้ง ทักษะการบริหารจัดการสถานศึกษาเกษตรและประมง 4.6.2 พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้และประสบการณ์ทางเทคโนโลยีและการจัดการ ทางการเกษตรสมัยใหม่ ทั้งการเพิ่มประสบการณ์ในสถานประกอบการ การฝึกอบรม การปฏิบัติงานร่วม รวมทั้งทักษะการจัดการเพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้จากเครือข่าย ผู้เชี่ยวชาญอาชีพ ภูมิปัญญา ราษฎร์ชาวบ้าน เข้าสู่ระบบการเรียนการสอน 5. ปัจจัยนำเข้า (Inputs) “ตัวป้อนอาชีวศึกษา เกษตรที่มีความพร้อม และความมุ่งมั่น ปัจจัยและความพร้อม 5.1 ด้านหลักสูตร 5.1.1 หลักสูตรฐานสมรรถนะอาชีพเกษตรและประมงแบบครบวงจร เชื่อมโยง มาตรฐานอาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน รวมทั้งมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพ ที่หลากหลาย มีจุดเน้น หรือใบรับรองความชำนาญด้านนั้นๆ เป็นหลักสูตรที่นำไป ประกอบอาชีพได้ทันที (Module) สะสมหน่วยกิตได้ เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ 5.1.2 เนื้อหาและองค์ความรู้ทางการเกษตรและประมงที่ทันสมัย ระบบการ

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

องค์ประกอบ	รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ
ในด้านทรัพยากรและ สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ หลักสูตร โครงสร้าง พื้นฐาน บุคลากร งบประมาณ เครือข่าย ความร่วมมือที่ เข้มแข็ง ตัวป้อน และ กลไกการส่งเสริม”	จัดการทางการเกษตรในห่วงโซ่อุปทาน การจัดการธุรกิจเกษตรจัดการและแปรรูป ผลผลิตอย่างมีคุณภาพปลอดภัย ยั่งยืน ได้มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ แสดงให้เห็นถึงการรักษาสภาพแวดล้อมทาง และการจัดการสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับคาร์บอนเครดิต การจัดการก๊าซเรือนกระจก 5.1.3 รูปแบบและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้อาชีพเกษตรที่มีการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเกษตรแม่นยำ ปฏิบัติได้จริง มีรายได้ ผูกพันกับภาค ประกอบการ และช่องทางการเข้าถึงการเรียนรู้ที่หลากหลาย 5.1.4 ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ในสายงานอาชีพ สื่อ นวัตกรรม ห้องปฏิบัติการ ฟาร์มในสถานศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก และโครงสร้างพื้นฐาน ที่มีมาตรฐาน เพียงพอ และเหมาะสมการปฏิบัติการเกษตรและประมง 5.1.5 เครื่องมือ อุปกรณ์ เพื่อการจัดการฟาร์มและการปรับสภาพดินน้ำและ สภาพแวดล้อม 5.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 5.2.1 สิ่งอำนวยความสะดวกของระบบสาธารณูปการ 5.2.2 สาธารณูปโภคและอินเทอร์เน็ตสนับสนุนการจัดการฟาร์มสมัยใหม่ 5.2.3 ระบบการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร 5.2.4 ระบบการจัดการพลังงานทดแทน 5.3 ด้านบุคลากร 5.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจบริบทของเกษตรและประมง 5.3.2 ครูผู้สอนสายวิชาชีพฝึกประสบการณ์ด้านเกษตรและประมงสมัยใหม่อย่าง สม่ำเสมอ มีการเชื่อมโยงความรู้จากภาคประกอบการและหน่วยงานมาปฏิบัติงานใน เนื้อหาวิชาที่สอนได้จริง เป็นครูมืออาชีพ 5.3.3 บุคลากรฝ่ายสนับสนุน 5.4 ด้านงบประมาณ 5.4.1 กองทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียน 5.4.2 การสนับสนุนเงินทุนจากภาคีเครือข่ายและภาคเอกชน 5.4.3 เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายจากงบประมาณของรัฐ 5.5 ด้านเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง 5.5.1 ความร่วมมือจากภาคประกอบการ หน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

องค์ประกอบ	รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ
	ด้านการเกษตรและเกษตรอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทานทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ในการแบ่งปันประสบการณ์ ร่วมจัดการเรียนการสอน และการสร้างประสบการณ์อาชีพแก่ผู้เรียน 5.5.2 ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพจากภาคประกอบการ สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน ผู้ปกครอง และเครือข่ายศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ สนับสนุนการจัดการเกษตรแม่นยำ การใช้ Application ที่ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ 5.5.3 ความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับภาคประกอบการ หน่วยงาน หรือและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพในการพัฒนาผู้เรียน 5.6 ด้านตัวป้อน 5.6.1 เครือข่ายในการค้นหาผู้เรียนทั้งในระบบและนอกระบบ และสร้างแรงจูงใจแก่กลุ่มเป้าหมาย อาทิ สร้างชุมชนสัมพันธ์ สถานศึกษาอาชีพกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน(ตัวป้อน) และภาคประกอบการ 5.6.2 ระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ รองรับให้สถานศึกษาสามารถรับกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตรและประมงเปิดกว้างและเอื้อต่อผู้สนใจทุกช่วงวัย 5.6.3 สื่อ นวัตกรรม รูปแบบ วิธีการ และกลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจแก่กลุ่มเป้าหมายให้เห็นคุณค่าของอาชีพ โอกาสความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ เพื่อเข้าสู่เส้นทางการเรียนอาชีวศึกษาเกษตร 5.6.4 การสร้างการรับรู้แก่ผู้ปกครองของกลุ่มเป้าหมาย ปรับภาพลักษณ์สถานศึกษา สร้างความเข้าใจให้เห็นคุณค่า เชื่อมั่น และตระหนักถึงความสำคัญการเรียนสายอาชีพเกษตรและประมง 5.6.5 การเตรียมความพร้อมตัวป้อนล่วงหน้าเพื่อปรับทัศนคติและมุมมองในเส้นทางอาชีพหรือสภาพแวดล้อมทางอาชีพ Occupational Profile พัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เสริมมุมมองและแสวงหาโอกาสการประกอบอาชีพในสายเกษตรกรรมและประมง หรือสายงานที่เกี่ยวข้อง 5.6.6 เครือข่ายในการค้นหาผู้เรียนทั้งในระบบและนอกระบบ และสร้างแรงจูงใจแก่กลุ่มเป้าหมาย อาทิ สร้างชุมชนสัมพันธ์ สถานศึกษาอาชีพกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน(ตัวป้อน) และภาคประกอบการ

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

องค์ประกอบ	รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ
	5.6.7 ขยายกลุ่มเป้าหมายตัวบ่อนทุกกลุ่มทุกช่วงวัยที่เข้าสู่อารมณ์ศึกษาเกษตร
	5.7 ด้านกลไกการส่งเสริม
	5.7.1 การสนับสนุนพิเศษ ได้แก่ อยู่ประจำเรียนฟรีมีอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน กิจกรรม ออกท. ทนการศึกษา การฝึกงานฝึกอาชีพทั้งในและต่างประเทศ
	5.7.2 กิจกรรมเสริมสร้างทักษะอาชีพ ทักษะดิจิทัล ทักษะภาษาต่างประเทศ และ ทักษะชีวิต
	5.7.3 ระบบการดูแลผู้เรียนที่เหมาะสมกับช่วงเวลาและสภาพการประกอบอาชีพ
	5.7.4 สนับสนุนการบ่มเพาะทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และเชื่อมโยงแหล่งทุน Start up ในสายอาชีพ

2.2 การพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง

2.2.1 การพัฒนารูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและจำเป็นของรูปแบบในแต่ละด้านและในภาพรวมค่าของทุกกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก โดยในภาพรวมค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างภาควิชาการ ภาคผู้ประกอบการ ภาคประชาสังคม และผู้เรียน เท่ากับ 4.10 ± 0.78 , 4.06 ± 0.71 , 4.06 ± 0.74 และ 3.97 ± 0.76 ตามลำดับ ตามตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบในระยะการถอดบทเรียนการพัฒนา รูปแบบและทดลองใช้รูปแบบในสถานศึกษา

2.2.2 ทดลองใช้รูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง พบว่าความจำเป็นของรูปแบบในแต่ละด้านและในภาพรวมของทุกกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างภาควิชาการ ภาคผู้ประกอบการ ภาคประชาสังคม และผู้เรียน เท่ากับ 4.27 ± 0.74 , 3.75 ± 0.97 , 4.14 ± 0.76 และ 4.17 ± 0.74 ตามลำดับ ตามตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบในการขยายผลการใช้รูปแบบ ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีและวิทยาลัยประมง

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและจำเป็นของรูปแบบในระยะการถอดบทเรียนการพัฒนา รูปแบบและทดลองใช้รูปแบบในสถานศึกษา

Research Article
Social Science and Humanities Research Bulletin
Vol. 1 ● No. 1 • September – December 2024

กรอบ/รูปแบบ	กลุ่มตัวอย่าง											
	ภาควิชาการ			ภาคผู้ประกอบการ			ภาคประชาสังคม			ผู้เรียน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
ผลกระทบ (Impact)	4.02	0.77	มาก	4.04	0.76	มาก	4.02	0.84	มาก	3.84	0.79	มาก
ผลลัพธ์ (Outcome)	4.04	0.74	มาก	4.06	0.72	มาก	4.15	0.72	มาก	4.08	0.80	มาก
ผลผลิต (Output)	4.11	0.74	มาก	4.09	0.73	มาก	4.05	0.74	มาก	4.02	0.72	มาก
กระบวนการ (Proces)	4.19	0.77	มาก	4.03	0.69	มาก	4.02	0.70	มาก	3.96	0.74	มาก
ตัวป้อน (Input)	4.16	0.86	มาก	4.08	0.65	มาก	4.05	0.71	มาก	3.94	0.75	มาก
ภาพรวม	4.10	0.78	มาก	4.06	0.71	มาก	4.06	0.74	มาก	3.97	0.76	มาก

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและจำเป็นของรูปแบบในการขยายผลการใช้รูปแบบใน
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีและวิทยาลัยประมง

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 ● No. 1 • September – December 2024

กรอบ/รูปแบบ	กลุ่มตัวอย่าง											
	ภาควิชาการ			ภาคผู้ประกอบการ			ภาคประชาสังคม			ผู้เรียน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
ผลกระทบ (Impact)	4.23	0.71	มาก	3.73	0.97	มาก	4.16	0.79	มาก	4.11	0.74	มาก
ผลลัพธ์ (Outcome)	4.35	0.71	มาก	3.95	1.00	มาก	4.20	0.76	มาก	4.26	0.70	มาก
ผลผลิต (Output)	4.27	0.70	มาก	3.74	0.97	มาก	4.13	0.70	มาก	4.22	0.69	มาก
กระบวนการ (Proces)	4.29	0.73	มาก	3.63	0.93	มาก	4.11	0.75	มาก	4.06	0.82	มาก
ตัวป้อน (Input)	4.21	0.83	มาก	3.70	0.96	มาก	4.11	0.78	มาก	4.20	0.76	มาก
ภาพรวม	4.27	0.74	มาก	3.75	0.97	มาก	4.14	0.76	มาก	4.17	0.74	มาก

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การศึกษาการพัฒนากรอบแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง ได้นำทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change -ToC) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เนื่องจากทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change -ToC) มีข้อดีคือเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาที่สามารถใช้เพื่ออธิบายผลลัพธ์ที่เป็นไปได้และความสัมพันธ์ในการทดสอบและในเชิงปริมาณผ่านการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation : IE) มุ่งเน้นการแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของห่วงโซ่ผลลัพธ์ที่มาจากกิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น (Output) และผลผลิต เป็นแนวคิดเชิงกระบวนการที่แสดงในรูปของแผนภาพผลลัพธ์ (Causal framework) และปัจจัยแทรกแซงแต่ละตัวจะเป็นผลลัพธ์ในกรอบเชิงสาเหตุ และยังเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาที่ใช้อธิบายผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ ด้วยการอธิบายชนิดของปัจจัยแทรกแซง (Intervention) มุ่งเน้นความเชื่อมโยงของห่วงโซ่ผลลัพธ์จากกิจกรรม (Activitie) ผลผลิต (Output) นำมาสู่ผลลัพธ์ (Outcome) และผลลัพธ์ ระยะยาว (Long – Term Outcomes) ภายใต้สมมติฐานของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงการสร้างทฤษฎี สร้างการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มที่ร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายในระยะยาว โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการทำงาน เป็นทั้งกระบวนการและผลงานหรือผลิตภัณฑ์ (เกศกุลสระกวี, 2564) เห็นได้จากงานวิจัยของ ศุภวัฒน์ ปภัสสราภรณ์ (2559) ที่นำทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงและตัว

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

แบบตรรกะเพื่อการปรับตัวด้านภูมิอากาศมาใช้ในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น รายงานการวิจัยของ พัชรินทร์ สุภาพันธุ์ อุดมลักษณ์ และคณะ (2565) ที่ประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากงานวิจัยด้านข้าวของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2565) ที่นำไปใช้ในการประเมินผลลัพธ์โครงการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสร้างเครื่องจักรเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของภาคการผลิตและการบริการ

สรุปผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและรูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง ภายใต้กรอบทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change-ToC) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการด้านผลกระทบ จำนวน 5 ด้าน ผลลัพธ์ จำนวน 5 ด้าน ผลผลิต จำนวน 4 ด้าน กระบวนการ จำนวน 6 ด้าน และปัจจัยนำเข้า จำนวน 7 ด้าน และผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรเพื่อพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงด้านเกษตรกรรมและประมง พบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากทุกองค์ประกอบ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2564). แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2570.
- เกศกุล สระกวี. (2564). ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงและตัวชี้วัดทางพฤติกรรมในการประเมินผลกระทบทางสังคม. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 27(2), 1-19
- พัชรินทร์ สุภาพันธุ์อุดมลักษณ์ ธรรมปัญญา พัชริน อินธนู และพีรพงษ์ ปราบริปู. 2565. การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากงานวิจัยด้านข้าวของมหาวิทยาลัยแม่โจ้. รายงานผลการวิจัย.
- ศุภวัฒน์ ปัสสรากาญจน์. (2559). การนำทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงและตัวแบบตรรกะเพื่อการปรับตัวด้านภูมิอากาศมาใช้ในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น* 9(1). 42-58.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์. (2565). *โครงการประเมินผลลัพธ์โครงการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสร้างเครื่องจักรเครื่องมือ และอุปกรณ์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของภาคการผลิตและการบริการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2561*. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Research Article

Social Science and Humanities Research Bulletin

Vol. 1 • No. 1 • September – December 2024

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579*.

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560) *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580*.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). *แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี พ.ศ. (2560-2579) และแผนปฏิบัติงานระยะ 5 ปี (2560-2564)*. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : นิเวศมตาการพิมพ์.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570*.